**Evropski parlament**
2019-2024

*Odbor za zaposlovanje in socialne zadeve*

**2021/2179(INI)**

8.2.2022

# OSNUTEK POROČILA

o akcijskem načrtu EU za socialno gospodarstvo
(2021/2179(INI))

Odbor za zaposlovanje in socialne zadeve

Poročevalec: Jordi Cañas

## VSEBINA

**Stran**

PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA ..... 3

OBRAZLOŽITEV ..... 9

# PREDLOG RESOLUCIJE EVROPSKEGA PARLAMENTA

**o akcijskem načrtu EU za socialno gospodarstvo**
**(2021/2179(INI))**

*Evropski parlament*,

– ob upoštevanju evropskega stebra socialnih pravic,

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 9. decembra 2021 z naslovom Ustvarjanje gospodarstva po meri ljudi: akcijski načrt za socialno gospodarstvo (COM(2021)0778),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 3. marca 2021 z naslovom Unija enakosti: strategija o pravicah invalidov za obdobje 2021–2030 (COM(2021)0101);

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 2. junija 2021 z naslovom Usklajevanje ekonomskih politik v letu 2021: premagovanje COVID-19, podpora okrevanju in posodobitev našega gospodarstva (COM(2021)0500),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 22. novembra 2016 z naslovom Naslednji na čelu Evrope: pobuda za zagon in razširitev podjetij (COM(2016)0733),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 25. oktobra 2011 z naslovom Pobuda za socialno podjetništvo – Ustvarjanje ekosistema za spodbujanje socialnih podjetij kot ključnih akterjev socialnega podjetništva in socialnih inovacij (COM(2011)0682),

– ob upoštevanju sporočila Komisije z dne 23. februarja 2004 o spodbujanju zadrug v Evropi (COM(2004)0018),

– ob upoštevanju Direktive 2014/24/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o javnem naročanju[1],

– ob upoštevanju socialne zaveze iz Porta, ki so jo podpisali portugalsko predsedstvo Sveta, predsednik Evropskega parlamenta ter predstavniki socialnih partnerjev in organizacij civilne družbe,

– ob upoštevanju izjave iz Porta z dne 8. maja 2021, ki jo je potrdil Evropski svet,

– ob upoštevanju sklepov Sveta z dne 7. decembra 2015 o spodbujanju socialnega gospodarstva kot ključnega gonila gospodarskega in socialnega razvoja v Evropi,

– ob upoštevanju svojega stališča v prvi obravnavi z dne 4. aprila 2019 o predlogu uredbe Evropskega parlamenta in Sveta o Evropskem socialnem skladu plus (ESS+)[2],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 7. julija 2021 Stara celina se stara – možnosti in

[1] UL L 094, 28.3.2014, str. 65.
[2] UL C 116, 31.3.2021, str. 162.

izzivi politik na področju staranja po letu 2020[3]

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 23. oktobra 2018 o vlogi finančne udeležbe delavcev pri ustvarjanju delovnih mest in ponovnem aktiviranju brezposelnih[4];

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 5. julija 2018 s priporočili Komisiji o statutu za podjetja socialnega in solidarnostnega gospodarstva[5],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 10. septembra 2015 o socialnem podjetništvu in socialnih inovacijah za preprečevanje brezposelnosti[6],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 2. julija 2013 o prispevku zadrug k izhodu iz krize[7],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 2. julija 2013 o predlogu uredbe Sveta o statutu evropske fundacije (FE)[8],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 14. marca 2013 s priporočili Komisiji o statutu evropske vzajemne družbe[9],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 20. novembra 2012 o pobudi za socialno podjetništvo – ustvarjanje ekosistema za spodbujanje socialnih podjetij kot ključnih akterjev socialnega podjetništva in socialnih inovacij[10],

– ob upoštevanju svoje resolucije z dne 19. februarja 2009 o socialni ekonomiji[11],

– ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora z dne 19. januarja 2022 z naslovom Inovativni finančni instrumenti pri razvoju podjetij s socialnim učinkom,

– ob upoštevanju mnenja Odbora regij z dne 1. julija 2021 z naslovom Akcijski načrt za socialno ekonomijo (CDR 5860/2020),

– ob upoštevanju političnega pregleda za leto 2022, ki sta ga pripravila Evropska komisija in Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD), o tem, kako najbolje izkoristiti prispevek socialnega h krožnemu gospodarstvu,

– ob upoštevanju smernic za lokalne oblasti o politikah za socialno in solidarnostno gospodarstvo, ki jih je leta 2021 objavil Raziskovalni inštitut OZN za socialni razvoj,

– ob upoštevanju člena 54 Poslovnika,

– ob upoštevanju mnenja Odbora regionalni razvoj,

---

[3] Sprejeta besedila, P9_TA(2021)0347.
[4] UL C 345, 16.10.2020, str. 2.
[5] UL C 118, 8.4.2020, str. 145.
[6] UL C 316, 22.9.2017, str. 224.
[7] UL C 75, 26.2.2016, str. 34.
[8] UL C 75, 26.2.2016, str. 11.
[9] UL C 36, 29.1.2016, str. 111.
[10] UL C 419, 16.12.2015, str. 42.
[11] UL C 76E, 25.3.2010, str. 16.

– ob upoštevanju poročila Odbora za zaposlovanje in socialne zadeve (A9-0000/2022),

A. ker socialno gospodarstvo zajema različne vrste zasebnih subjektov, neodvisno od javnih organov, na primer zadruge, vzajemne zavarovalnice, združenja (vključno z dobrodelnimi), fundacije, socialna podjetja in druge pravne oblike, za vse pa so značilne različna operativna in organizacijska načela in značilnosti, kot na primer, da so ljudje na prvem mestu, pa tudi prednost socialnega namena pred dobičkom, ponovno vlaganje večine dobička/presežka ter demokratično ali participativno upravljanje;

B. ker ima socialno gospodarstvo pomembno vlogo pri blaženju in obravnavanju kratko- in dolgoročnih učinkov pandemije COVID-19 na socialni trg EU, družbo in gospodarstvo ter spodbuja družbeno in gospodarsko odpornost in prispeva k njima na podlagi dolgoročne usmeritve poslovnega modela evropskega stebra in narave socialnih pravic ter ciljev in dejavnosti socialnega gospodarstva[12];

C. ker imajo organizacije socialnega gospodarstva dolgo zgodovino v večini držav članic, od katerih je večina sprejela specifične zakone na tem področju, in so se uveljavile kot ključni akterji na trgu;

1. pozdravlja akcijski načrt Komisije za socialno gospodarstvo, vodilna načela, ki opredeljujejo socialno gospodarstvo, določeno v njem, politični zagon, ki ga pomeni za razvoj, ter številne ukrepe, napovedane v njem;

2. vendar meni, da je treba določiti konkretne in nadaljnje ukrepe za uresničitev vsakega cilja ter dodatno opredeliti medsebojne povezave med ukrepi; meni, da je treba določiti časovni razpored za vse ukrepe, vključene v akcijski načrt, da bi ustrezne organe vodil pri izvajanju;

3. poziva Komisijo in države članice ter regionalne in lokalne organe, naj vključijo razsežnost socialnega gospodarstva v ustrezne politike, programe in prakse;

4. ponavlja poziv[13], naj se načelo „najprej pomisli na male“ določi kot vodilno načelo pri pripravi prihodnje zakonodaje in sprejemanju politik, da bi ekosistem Unije postal bolj konkurenčen in bi bolj podpiral mikro-, male in srednje organizacije v socialnem gospodarstvu in zunaj njega;

*Vzpostavitev ugodnega okolja za socialno gospodarstvo*

5. opominja države članice, da direktiva o javnem naročanju (Direktiva 2014/24/EU) omogoča javnim naročnikom, da javna naročila uporabijo za doseganje okoljskih in socialnih ciljev ter zlasti omogoča rezervirane postopke oddaje ponudbe za organizacije, katerih glavni cilj je vključevanje invalidov ali drugih prikrajšanih skupin v delovno silo; poziva javne organe, naj premislijo o socialno in okoljsko odgovornih javnih naročilih kot naložbi v socialno-ekonomsko strukturo z velikim potencialom za kombiniranje socialnih in konkurenčnih ciljev;

[12] OECD (2020), *Social economy and the COVID-19 crisis: current and future roles* (Socialno gospodarstvo in kriza zaradi COVID-19: sedanje in prihodnje vloge).
[13] Med drugim v njegovi resoluciji z dne 16. decembra 2020 o novi strategiji za evropska mala in srednja podjetja in z dne 24. junija 2021 o ustreznosti predpisov Evropske unije ter subsidiarnosti.

6. spodbuja države članice, naj sistematično sprejemajo strategije, namenjene razvoju družbeno odgovornega javnega naročanja, da bi tako vzpostavile povezavo med področji politike med zagotavljanjem storitev in proizvodov ter prispevanjem k socialnim ciljem; meni, da je treba prenos direktive o javnem naročanju pospremiti s pobudami za povečanje znanja o odnosu med javno porabo in njenim prispevkom k uresničevanju ciljev trajnostnega razvoja ter za krepitev zmogljivosti uradnikov, ki se ukvarjajo z javnimi naročili, in organizacij socialnega gospodarstva; spodbuja uradnike, ki se ukvarjajo z javnimi naročili, naj opravijo predhodno preverjanje trga, preden pripravijo razpisno dokumentacijo, da bi bolje razumeli obstoječe potrebe in to, kako bi jih lahko organizacije socialnega gospodarstva izpolnile;

7. pozdravlja obstoječe pobude v državah članicah, v okviru katerih se delavcem, ki se zanimajo za proces odkupa, in zadrugam, ki izhajajo iz delavskih odkupov, nudijo pravno svetovanje, finančna podpora, podpora pri pripravi poslovnih načrtov, podatki, potrebni za zunanje vlagatelje, in podporne strukture za podjetja; spodbuja države članice, naj to vprašanje vključijo med priporočila Sveta za leto 2023, da bi še dodatno podprle te pobude na regionalni in nacionalni ravni;

8. pozdravlja napovedano poročilo o morebitni razširitvi taksonomije EU za trajnostno financiranje na socialne cilje; meni, da mora taksonomija EU obsegati socialne dejavnike, ne da bi pri tem ustvarjala prekomerno nesorazmerno breme za podjetja, saj je lahko gonilo naložb na področju socialnega gospodarstva;

9. poziva Komisijo in države članice, naj vzpostavijo partnerstva za gradnjo zmogljivosti in formalne dogovore z mrežami socialnega gospodarstva, da bi organizacijam tega gospodarstva nudile svetovalne storitve, kot so prilagojeno mentoriranje, financiranje gradnje zmogljivosti, usposabljanje in izobraževanje, storitve inkubatorja ter mreženje za gradnjo zmogljivosti;

10. poudarja ključno vlogo, ki jo lahko imajo nove tehnologije pri razvoju in povečevanju obsega projektov socialnega gospodarstva, pa tudi, kako pomembno je nameniti socialnim podjetnikom prednostni dostop do programov usposabljanja o digitalnih spretnostih in naprednih tehnologijah, tako na ravni EU kot na nacionalni ravni, ter poziva Komisijo in države članice, naj preučijo, kako bi lahko konvencionalna podjetja in organizacije socialnega gospodarstva sodelovali v zvezi s tem;

11. meni, da je obžalovanja vredno, da organizacije socialnega gospodarstva v učnih načrtih konvencionalnega šolstva in visokošolskega podjetniškega izobraževanja niso prisotne v enaki meri kot konvencionalna podjetja[14]; v luči tega poziva organe, ki so reprezentativni za sektorje, in ustrezne javne organe, naj v partnerstvu z ustreznimi deležniki pregledajo in ocenijo učne načrte in predložijo priporočila za politike akademskih institucij;

*Izkoriščanje polnega potenciala instrumentov EU, da bi socialno gospodarstvo zacvetelo*

12. je seznanjen z možnostmi, ki so v okviru InvestEU na voljo za podporo socialnemu

[14] Eurofound (2019), *Labour market change. Cooperatives and social enterprises: work and employment in selected countries* (Spremembe na trgu dela. Zadruge in socialna podjetja: delo in zaposlovanje v izbranih državah).

gospodarstvu; poziva Komisijo in izvajalske partnerje, naj oblikujejo finančne produkte, ki bodo prilagojeni potrebam podjetij socialnega gospodarstva v okviru sklopa za socialne naložbe in spretnosti, ter naj tem produktom namenijo dovolj sredstev; ugotavlja, da bi bilo treba razviti trdna merila upravičenosti, namenjena finančnim posrednikom, ki specifično podpirajo socialno gospodarstvo, in meni, da bi bilo treba v okviru svetovalnega vozlišča InvestEU dati na voljo svetovalne storitve, da bi čim bolj povečali potencial teh finančnih posrednikov, da izkoristijo program InvestEU; poziva Komisijo, naj zagotovi, da bodo drugi finančni produkti InvestEU, kot so tisti, ki so namenjeni malim in srednjim podjetjem, na voljo organizacijam socialnega gospodarstva, med katerimi je večina mikro-, malih in srednjih organizacij;

13. poziva Komisijo, naj ob naslednji reviziji uredbe o splošnih skupinskih izjemah ustrezno upošteva posebne potrebe organizacij socialnega gospodarstva v smislu dostopa do financiranja in razvoja na trgu, okrepi vlogo državne pomoči pri spodbujanju zaposlovanja prikrajšanih delavcev, zlasti v okviru okrevanja po pandemiji COVID-19, ter preuči različne možnosti, ki temeljijo na dokazih, po posvetovanju z deležniki, da bi podprli razvoj organizacij socialnega gospodarstva;

14. pozdravlja uporabo ciljno usmerjenega financiranja EU za projekte, namenjene razvijanju in omogočanju prenosa podjetij na njihove zaposlene in s tem neprekinjenega poslovanja, vključno s prevzemom s strani delavske zadruge[15];

*Učinkovitemu izvajanju akcijskega načrta za socialno gospodarstvo naproti*

15. toplo pozdravlja predlog priporočila Sveta o okvirnih pogojih za socialno gospodarstvo, ki naj bi bil potrjen leta 2023; meni, da moral služiti kot vodilo za okrepitev pravnega okvira in okvira politike socialnega gospodarstva, zlasti v državah članicah, v katerih je ekosistem socialnega gospodarstva manj razvit, in bi moral jasno izpostaviti podporne instrumente, ki jih je dala na voljo EU, ter zagotoviti smernice za specifične politike, obdavčitve, izobraževanje, spretnosti in usposabljanje ter v zvezi s povezovanjem krožnega gospodarstva in agend socialnega gospodarstva;

16. meni, da je obžalovanja vredno, da nedavni pozivi Parlamenta Komisiji, naj predloži predloge, ki bi omogočali vzajemnim družbam, združenjem in fundacijam, da delujejo na evropski in čezmejni ravni, niso vodili k zakonodajnim spremembam, s čimer je bil ogrožen evropski socialni model in je bilo ovirano dokončanje enotnega trga; glede na priložnosti, ki jih ponuja akcijski načrt za socialno gospodarstvo, pa tudi dejavnosti odbora za spremljanje iz luksemburške deklaracije, ki zajema večino držav članic, priporoča, naj se okrepljeno sodelovanje preuči kot orodje za preseganje prej omenjenih zastojev, ki trajajo več desetletij;

17. ugotavlja, da morajo javni organi jasno opredeliti socialne prednostne naloge, da bi dosegli poln potencial sektorja socialnega gospodarstva za obravnavanje socialno-ekonomskih izzivov; poudarja, da projekti socialnega gospodarstva v splošnem zahtevajo tesno partnerstvo z javnimi organi, zato poziva Komisijo in države članice, naj v makroekonomskem okviru upravljanja na ravni EU pripravijo strategijo socialnih

[15] Na primer „Inovativni modeli prenosa podjetij za mala in srednja podjetja v Baltiku“ v okviru Interreg, uporaba financiranja Evropskega socialnega sklada in Programa Evropske unije za zaposlovanje in socialne inovacije, pilotni projekti Evropskega parlamenta, „Prenos zadrugam“ in „Reševanje delovnih mest“.

naložb, v kateri bodo jasno opredeljene socialne prednostne naloge in ki bo lahko pomenila okvir za sodelovanje med javnimi organi in organizacijami socialnega gospodarstva;

18. pozdravlja napovedan začetek nove študije za zbiranje kvalitativnih in kvantitativnih informacij o socialnem gospodarstvu po vseh državah članicah; ugotavlja, da je treba zbrati podrobne, standardizirane, primerljive in zanesljive podatke o obsegu in učinku socialnega gospodarstva, da bi olajšali politične odločitve, ki temeljijo na dokazih, pripravili socialno gospodarstvo na izzive prihodnosti ter prispevali k ekonomskim in socialnim ciljem EU;

19. poziva države članice, naj določijo koordinatorje za socialno gospodarstvo ter vzpostavijo kontaktne točke za to gospodarstvo, da bi olajšale dostop do financiranja, tudi financiranja EU;

20. poziva Komisijo, naj vzpostavi delovno skupino za izvajanje akcijskega načrta za socialno gospodarstvo ter predloži njeno sestavo in časovni načrt za ukrepanje;

°

° °

21. naroči svoji predsednici, naj to resolucijo posreduje Svetu in Komisiji.

## OBRAZLOŽITEV

V Evropi se socialno gospodarstvo zgodovinsko obravnava kot orodje za odpravo nedelovanja trga in države. V zadnjih dveh desetletjih pa se je razširilo razumevanje tega, kaj to gospodarstvo vključuje[1]. Socialno gospodarstvo je dokazalo, da prispeva k socialni koheziji in ohranjanju občutka skupnosti in socialnega kapitala[2] in da pomaga obravnavati ključne družbene spremembe, kot so okoljska vprašanja, prehranska suverenost ter zagotavljanje dostopne in kakovostne nege in zdravstvenega varstva[3]. Med pandemijo COVID-19 pa je socialno gospodarstvo pokazalo tudi svoje prednosti in zmožnost prispevati h gospodarskemu razvoju in ustvarjanju delovnih mest, zlasti za ranljive. Poleg tega je pokazalo, kako zmanjšuje socialne in ekonomske neenakosti in oživlja lokalne skupnosti, v katerih so te organizacije globoko zakoreninjene.

Na mednarodni ravni potekajo prizadevanja, da bi bolje razumeli vse koristi, ki jih lahko ima socialno gospodarstvo za gospodarstvo in družbo, in povečali njihovo prepoznavnost. Za ponazoritev je Organizacija združenih narodov pred desetimi leti vzpostavila svojo delovno skupino za socialno in solidarnostno gospodarstvo z namenom, da bi ponovno razmislili o razvoju v luči številnih kriz in v okviru agende za razvoj po letu 2015, ki se ne ukvarja dovolj s socialnim gospodarstvom[4].

Na socialno gospodarstvo se zato vedno bolj gleda kot na drugačen način organizacije gospodarstva, oziroma, kot je dejal generalni sekretar Organizacije združenih narodov, kot alternativen model rasti, katerega cilj je poiskati novo ravnotežje med učinkovitostjo gospodarstva ter odpornostjo družbe in okolja. Socialno in solidarnostno gospodarstvo omogoča gospodarsko dinamiko, varstvo družbe in okolja ter družbeno-politično opolnomočenje[5].

Poleg prizadevanj Organizacije združenih narodov[6] je tudi Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj prepoznala prispevek socialnega gospodarstva in socialnih inovacij k ustvarjanju bolj vključujočih, ustvarjalnih in trajnostnih gospodarstev in družb ter je v letu 2020 začela globalni ukrep z naslovom Spodbujanje ekosistemov socialnega in solidarnostnega gospodarstva. Ta projekt bo podpiral razvoj in internacionalizacijo socialnega gospodarstva v vseh državah EU, pa tudi v Braziliji, Kanadi, Indiji, Koreji, Mehiki in ZDA.

Evropska komisija je glede na te zelo ugodne okoliščine 9. decembra 2021 sprejela težko pričakovani akcijski načrt za socialno gospodarstvo. Ta akcijski načrt izhaja iz izkušenj iz več desetletij dela institucij EU, držav članic ter ustreznih deležnikov in strokovnjakov na tem

---

[1] Gorgi Krlev, Giulio Pasi, Dominika Wruk in Marika Bernhard (2021), Reconceptualizing the Social Economy, *Stanford Social Innovation Review*.
[2] Prav tam.
[3] Bénédicte Fonteneau in Ignace Pollet (ur.) (2019), *The contribution of the social and solidarity economy and social finance to the future of work*, International Labour Office, Ženeva.
[4] https://unsse.org/about/
[5] Poročilo generalnega sekretarja (2021), *Socially just transition towards sustainable development: the role of digital technologies on social development and well-being of all*, Komisija za socialni razvoj, 8. do 17. februar 2021, Organizacija združenih narodov.
[6] V sistemu OZN kot celoti je treba omeniti, da je Mednarodna organizacija dela izbrala temo dostojnega dela ter socialnega in solidarnostnega gospodarstva za svojo razpravo za 110. zasedanje Mednarodne konference dela, ki bo leta 2022.

področju. V načrtu je ponovno prepoznan preobrazbeni potencial socialnega gospodarstva ter njegov pristop h gospodarstvu, ki je osredotočen na ljudi in upošteva potrebe planeta.

Poročevalec za to samoiniciativno poročilo je organiziral številna posvetovanja s predstavniki delovne skupine OZN, Mednarodne organizacije dela, Evropskega ekonomsko-socialnega odbora, Odbora regij in držav članic, pa tudi regionalnimi predstavniki in akademiki, da bi se pripravil na svoje delo. Mnenja, ki jih je prejel o akcijskem načrtu za socialno gospodarstvo, so bila večinoma pozitivna. Poročevalec je zadovoljen z delom, ki ga je opravila Komisija. Kot pa je navedeno v izmenjavah s prej navedenimi akterji, je še prostor za dopolnitev besedila ter omogočanje razumevanja in priznavanja socialnega gospodarstva, spodbuditev njegovega razvoja in premik k uspešnemu izvajanju akcijskega načrta EU.

Poročilo, ki izhaja iz teh posvetovanj, obstoječega institucionalnega soglasja in besedil (tudi samega Parlamenta) ter raziskav o najboljši praksi na področju socialnega gospodarstva v različnih regijah in državah EU, ima tri cilje. Najprej želi odigrati svojo vlogo pri vzpostavitvi ugodnega okolja za socialno gospodarstvo. Nato želi preučiti, kako bolje izkoristiti polni potencial socialnega gospodarstva, obravnavati pa želi tudi ključno vprašanje: kako bi bilo mogoče učinkovito izvajati akcijski načrt? Z obravnavanjem teh postavk poročevalec upa, da bo delo Evropskega parlamenta v tem poročilu pripomoglo k razcvetu socialnega gospodarstva v naslednjem desetletju.